

Түркістан облысы
Қазығұрт ауданы
«Айболған» бөбекжай балабақшасы

«Бекітемін»
Балабақша меңгерушісі:
Б. Естауова

Вариативтік компонент

***Туған өлкені біл және аяла
«Музарт» ересек топ***

Тәрбиешісі: Халдарбекова А

2019-2020

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТҮРКІСТАН ОБЛЫСЫ
ҚАЗЫҒҰРТ АУДАНЫ

Туған өлкені біл және аяла

Мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларына арналған вариативтік
білім беру бағдарламасы

Қазығұрт, 2020жыл

Кіріспе

Білім қоғамды әлеуметтік-мәдени, ғылыми үрдіспен қамтамасыз ететін жоғары құндылық. Тек білім ғана қоғамды алға жетелеп, болашағымызды жарқын етеді. Кез келген елдің өсіп-өркендеуі, әлем елдері арасында өзіндік орнын алуы, оның ұлттық білім жүйесінің деңгейіне, даму бағытына байланысты. Еліміздегі білім беру жүйесін әлемдік стандарттарға сәйкестендіру, өзара бірлік-байланыста интеграциялау қажеттілігі уақыт талабына айналды. Заманауи әлемде елдің әлеуеті біліммен, қабілетімен өлшенеді. Алған білімін өмірде қолдану, қажетіне жарата білу, тәрбиелі де саналы жас ұрпақ тәрбиелеу - педагогтер қауымының міндеті болып саналады.

Мектепке дейінгі балалық шақ – адам өміріндегі ерекше кезең: денсаулық негіздері, ақыл-ой, еңбек, эстетикалық дамуы қалыптасады, қоршаған ортаны белсенді таниды және осы кезеңде патриоттық тәрбие беру арқылы ұлтжандық сезімдері қалыптасады.

Заман үлкен қарқынымен өзгеріп келе жатқанын бүгіннен бастап көре аламыз, төрт жасар бала компьютер бағдарламасын, заманауи техниканы ешқандай қиындықсыз қолдана алады.

Көп ұлтты халқының болашағын қамтамасыз ету үшін жас ұрпақты жалпы ұлттық құндылықтарды құрметтеуге бағдарланған патриоттық тәрбие беру өзекті мәселеге айналууда. Білім беру жүйесіндегі бүгінгі күндегі өзгерістер білім беруде оқытудың ғылыми және әдістемелік деңгейін көтеруді талап етеді. Туған жері мен елінің, халқының өткен өмірі мен бүгінгі тіршілігін оқытып үйрету, мектеп жасына дейінгі балаларды азаматтық пен ұлтжандылыққа, Отанға деген сүйіспеншілікке тәрбиелейді, жеке тұлғаның дамуына септігін тигізеді.

Адамның туған жерінің ерекшеліктері қайталанбас. Әр жердің өзінің тарихы бар. Біздің Түркістан облысымыз атақты жер, тарихы бай, балалар оны білуге міндетті. Мектеп жасына дейінгі балаларды өлке тарихымен, оның танымал тұлғаларымен, көрікті жерлері, ескерткіштерімен таныстыру барысында туған жерді, елді сүйу, құрметтеу сияқты сезімдер тезірек қалыптасады. Өзінің туған жері мен ұлы адамдарын мактан етеді. Өздері де сондай болсам екен дейді. Туған жеріме өз пайдамды тигізсем, өз үлесімді қоссам деп армандайды.

«Патриотизм, - дейді ұлтымыздың батыры Б.Момышұлы, - Отанға, мемлекетке деген сүйіспеншілік, жеке адамның аман-саулығы, қоғамдық, мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, өзінің мемлекетке тәуелді екенін мойындау, яғни патриотизм дегеніміз – мемлекет деген ұғымды, оның жеке адаммен барлық жағынан өткені мен бүгінгі күні және болашағымен қарым-қатынасын білдіреді». Мектеп жасына дейінгі балаларды қазақстандық патриотизмге тәрбиелеу педагогтер алдына үлкен міндеттер жүктейді.

Халықтық педагогика қағидаларын ұстана отырып, өз облысымыздың тарихымен мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларын таныстыру мақсатымен педагогтерге арналған «Туған өлкені біл және аяла» бағдарламасы ұсынылып отыр. Бағдарламаны іске асыру кезеңінде, әрине, балалар туған жерімен, оның көрікті жерлерімен танысады, бойларында өз еліне, халқына, қаласына, ауылына деген сүйіспеншілік пен құрмет сезімдері оянады, сонымен қатар туған жерінің тарихы мен салт-дәстүрлерін әңгімелеп бере алады.

Түсініктеме

«Өлкетану» бағдарламасы – мектепке дейінгі мекемелердің ұйымдастырылған оқу әрекетінің вариативтік білім беру компоненті, Қазақстан Республикасының саясатының басым бағыттарын көрсетеді және Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарт білім беру саласының интеграциясы арқылы педагогикалық үрдістің қосымшасы болып табылады.

«Туған өлкені біл және аяла» бағдарламасының мақсаты – мектеп жасына дейінгі ересек жастағы балалардың бойында өз өлкесінің географиясы, тарихы, мәдениеті, табиғаты және туған жерінің басқа факторлары туралы білімдерін қалыптастыру; туған өлкенің өткен, болашағын құрметтеуді білдіру, басқа ұлт өкілдеріне толеранттық қарым-қатынасқа тәрбиелеу.

«Туған өлкені біл және аяла» бағдарламасының жалпы міндеттері мектеп жасына дейінгі ересектер топ балаларының игерілген білім мен дағдыларын «Денсаулық», «Коммуникация», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет» білім беру салалары арқылы жүзеге асырылады.

Білім беру бағытындағы міндеті:

- туған жерінің табиғатына, мәдениетіне, тарихына қызығушылық қалыптастыру.
- туған жерінің азаматтары туралы білімдерін кеңейту (мамандықтары, көпұлттылығы және т.б.).

Дамытушы бағытындағы міндеті:

- жоба және зерттеушілік әрекетін дамыту.
- заттардың тарихы, экологиясы мен материалдық мәдениетін бағдарлай білуді дамыту.

Тәрбие беру бағытындағы міндеті:

- туған жерін, отбасын мақтан тұтып, қадірлеуге тәрбиелеу.
- адамның туған жерінде (ауылында), өлкесінде атқарған еңбегінің әлеміне, өсімдіктерге, жануарларға, табиғатқа саналы-ұқыпты, экологиялық-мақсатты қарым-қатынасты тәрбиелеу.

Негізгі идеясы:

мектеп жасына дейінгі балаларға туған жерінің тарихы мен мәдениеті туралы білім беру негізінде отансүйгіштікке, патриоттыққа тәрбиелеу.

Өзектілігі:

бағдарлама мектеп жасына дейінгі балаларды туған жерінің тарихымен таныстыру негізінде адамгершілік-патриоттық тәрбиесіне жаңа бағдар беру.

Жаңашылдығы:

өлкетану-туристік және көркем-эстетикалық бағыттарының өзара қарым-қатынасы.

Бағдарламаның ерекшелігі:

- педагогтің мектеп жасына дейінгі баланың шығармашылығы мен өзін-өзі жетілдіру белсенділігіне жағдай жасау;
- сабақтардың интеграциясы;
- ата-аналармен жұмыс;
- әлеуметпен ынтымақтастық.

Бағдарламаны іске асыру үшін пайдаланатын тәсілдер

- Мақсатты серуендер мен экскурсиялар.
- Бақылау.
- Керек объектілерді көрсетуімен әңгімелер, түсініктемелер.
- Әңгімелер.
- Көркем әдебиеттерді қолдану.
- Репродукциялар, фотосуреттер, суреттер қолдану.
- Бейне және ұнтаспа материалдарын қолдану.
- Қадірлі азаматтармен кездесу.
- Инновациялық технологияларды қолдану: ТРИЗ-технологиясы, «Сын тұрғысынан ойлау» технологиясы, «АКТ», «Әлеуметтік ойын технологиясы»

Оқыту әдістері

- Түсіндіру-көрнекілікті
- Репродуктивтік
- Ішінара-ізденіс
- Проблемалық

Бағдарламаны іске асыру үшін жағдайлар болу тиіс:

- Материалдық – техникалық қамтамасыз етілуі.
- Балабақшаның топтарында «Өлкетану» таным орталықтарын ұйымдастыру.
- Көрнекілік (слайд, фото, жобалар картотекасы, ақпараттық материал, дидактикалық ойындар, әдебиет).
- Мақсатты жорық, экскурсия, серуендерге арналған атрибуттар және материалдармен жабдықтау.

Бағдарлама жұмысының ерекшелігі:

1. Стратегиялық мақсаты – патриоттық сезімдерін нығайту, бала тұлғасындағы мәдениетін қалыптастыру.
2. Баланың қоршаған ортамен қарым-қатынасы шығармашыл болуы керек.
3. Баланың қоршаған ортамен қарым-қатынасы ізденіс үстінде көрінеді, жұмыс барысында айқын байқалады.
4. Баланың шығармашылығы оның мақсаты емес, ол эстетикалық қарым-қатынас әлемінде, шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, Отанға деген сүйіспеншілігін қалыптастырады.

Бағдарламаның жалпы дидактикалық принциптері:

- ғылымилығы;
- жүйелігі мен бірізділігі;
- қолжетімділігі;
- көрнекілік;
- беріктігі;
- сана-сезімдері мен белсенділігі.

Педагогикалық принциптері

- Шынайылығы және ұсынымдардың принциптері, яғни оқыту-тақырыптық жоспардың мазмұны объективті ақпаратты қамтиды.
- Қоршаған ортаны сенсорлық зерттеу принциптері, яғни табиғат пен адамдармен тікелей байланыста болуы.
- Жүйелілік принципі баланың санасында туған қаланың (ауылдың) тарихы, мәдениеті, табиғаты, азаматтары туралы жүйесін көздейді.
- Жүйелілік принципі сабақтарды, мақсатты серуендер, экскурсияларды өткізу кезіндегі логикалық ұйымдастыру мен жүйесін көздейді.
- Кешенділік принципі, тақырыпты оқу кезінде әр түрлі саладағы білім мен пәнаралық байланысын қолдағанын көздейді.
- Экологияландыру принципі, табиғатты қорғаумен байланысты рухани сапаның қалыптасқанын көздейді.
- Отбасын тәрбие-оқыту үрдісіне тарту принципі.

Бағдарлама мектепке дейінгі ересек жастағы балалардың психологиялық және жас ерекшелігін ескере отырып құрастырылған. Бағдарламаның сабақтары қарапайымнан күрделіге қарай құрастырылған, балалардың білім, білік, дағдыларын қызықты, біртіндеп меңгеруін көздейді, яғни берілген материал саналы, белсенді, берік меңгеріледі, алған білімдерін балалар тәжірибе жүзінде еркін іске асырады.

Күтілетін нәтиже

- Балалардың тарихи танымға қызығушылықтарын жетілдіру.
- Патриоттық сезімдерін тәрбиелеу.
- Туған өлкенің көпұлттығын құрметтеуге дағдыландыру.
- Қоршаған ортаны, мәдени мұраны, табиғатты білу.
- Табиғаттың эстетикалық құбылыстары мен адам әрекетіне эмоционалды жауапкершілікке тәрбиелеу.
- Іздену біліктерін қалыптастыру.
- Бірлескен шығармашылық жұмыс үрдісінде ұжымдық жұмыс дағдыларын игеру.
- Шығармашылық, белсенді, үйлесімді, коммуникативті дамыған жеке тұлға болу.

Бағдарламаны игеру кезінде:

- туған қаланың (ауылдың) тарихы туралы білім игеру;
- қаланың (ауылдың) көне және қазіргі уақыттағы жағдайы туралы білу және әңгімелеп беру;
- қаланың (ауылдың) көшелері мен шағын аудандарын білу, атауларын түсіндіріп бере алу;
- қаланың (ауылдың) бірнеше ескерткіштерін білу, олар туралы қысқаша мағлұмат беру;
- көне жылдардың сәулет ғимараттарын, заманауи құрылыстарын ажырата білу;
- қаланың (ауылдың) атақты жерлестері туралы әңгімелеп беру;
- қаланың (ауылдың) бірнеше көрікті жерлері туралы әңгімелеп беру;
- қаланың (ауылдың) өнеркәсіптік, мәдениеттік, әлеуметтік маңызды мекемелері және ондағы адамдардың негізгі мамандықтарын білу;
- туған жерінің өсімдік және жануарлар әлемі туралы білімдерін тереңдету;
- қала (ауыл) туралы географиялық мәліметтерді игеру.

«Туған өлкені біл және аяла» бағдарламасының мазмұнын ұйымдастыру

«Туған өлкені біл және аяла» білім беру бағдарламасының оқу жүктемесінің көлемі:

ересек тобында – оқу жоспары жылына 36 сағат (аптасына 1 рет).

«Туған өлкені біл және аяла» білім беру бағдарламасының материалы «Денсаулық», «Коммуникация», «Таным», «Шығармашылық», «Әлеумет» білім беру салалары арқылы жүзеге асырылады.

«Туған өлкені біл және аяла» білім беру бағдарламасының мазмұнына келесі тараулар ұсынылады:

1. Туған өлке
2. Түркістан облысының табиғи ерекшеліктері
3. Аялы табиғатымыз
4. Ата-бабаларымызды құрметтейміз
5. Мәңгілік есте
6. Ер дәулеті - еңбек
7. Салт-дәстүрім
8. Өлке мақтаныштары
9. Неткен сұлу, неткен көркем! Осы менің туған өлкем!

Бағдарлама мазмұны

1-тарау. «Туған өлке»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Туған өлкем Түркістан облысына саяхат, Түркістан өңірінің ірі қалалары (Түркістан, Шымкент), Түркістан облысының таңбасы (герб), «Ең көрікті жерлер» суреттер көрмесі.

Бөлімдерде мектепке дейінгі ересек топ балаларын Түркістан облысының тарихы, таңбасы, ірі қалалары, көрікті жерлері туралы мағлұматтармен таныстыра отырып, туған өлкеге деген сүйіспеншілігін, патриоттық сезімін арттыру көзделген.

2-тарау. «Түркістан облысының табиғи ерекшеліктері»

Бұл тарау 4 бөлімнен тұрады: Мақтанышым - Қазғұртым, Ормандағы қарағай, көлдер, табиғат ескерткіші, «Зерттеушілер» (сюжетті-дидактикалық ойын). Бөлімдерде мектепке дейінгі ересек топ балаларының Ертіс өзенінің табиғи қоры, табиғи орманы, Түркістан, Шымқала, табиғи ескерткіштер, ежелгі жануарлар атаулары туралы түсініктерін кеңейту арқылы туған өлкенің табиғатына жанашырлық, қамқорлық көзқарастырын қалыптастыру көзделген.

3-тарау. «Аялы табиғатымыз»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Қызыл кітап құпиясы, Түркістан облысының інжу-маржаны – қорықтар (өсімдіктер әлемі), Бөлімдерде мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларының Қызыл кітап туралы, аймақтың қандай жануарлары Қызыл кітапқа енгені туралы, қорықтардағы өсетін өсімдік ерекшелігі және жануарлар қорығы туралы білімдерін кеңейту.

4-тарау. «Ата-бабаларымызды құрметтейміз»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Өлкетану мұражайы, өлкедегі атаулардың тарихы, көше атаулары, «Мен тұратын көше» жоба-презентациясы (ата-аналармен жұмыс). Бөлімдерде балаларды облыстың мұражайларымен таныстыру, туған өлкенің таулары, өзендері, облыстағы қала атаулары нені білдіретіні туралы түсінік беру, туған қаланың (ауылдың) көшелері туралы білімдерін кеңейту және бекіту, өз көшесі туралы ақпараттық материалға сүйене отырып, әңгімелей білу біліктерін жетілдіру көзделген.

5-тарау. «Мәңгілік есте»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Мәңгілік есте, Ғалым атамыз, Сүйікті жазушы, «Кинотеатр әлемінде» (сюжетті-рөлдік ойын). Бөлімдерде мектеп жасына дейінгі ересек топ балаларын туған еліміздің соғыс ардагері Қанаш Қамзин, атақты ғалым Қаныш Сәтбаев, жазушы-ақын

Мұзафар Әлімбаевпен таныстыру арқылы ақынның өлеңдерін мәнерлеп айта білуге үйрету, кинорежиссер Шәкен Айманов туралы мәлімет беру арқылы балалардың танымдық, шығармашылық біліктерін дамыту, сюжетті-рөлдік ойын арқылы рөлге ену, сахналау дағдыларын жетілдіру көзделген.

6-тарау. «Ер дәулеті - еңбек»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Өлкемнің қара алтыны, Қала көлігі, «Зәулім мұржа» (сюжеттік-рөлдік ойын), Балқытушы сиқыры, «Мамандықтың бәрі жақсы» жоба-презентациясы. Бөлімдерде балаларға мұнай-өндеу зауыты өңдейтін автобензин, жанармайдың пайдасы туралы, зауыттар туралы түсінік беру және балқытушы мамандығы бойынша білімдерін кеңейту, жалпы өндіріс мамандары туралы білім беру көзделген.

7-тарау. «Салт-дәстүрім»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Төрт түлігім - ырысым, Қазақ халқының қолөнері (тері, жүннен жасалатын бұйымдар), Киіз үй, Ұлттық ойын – халық мұрасы. Бөлімдерде балаларға төрт түлік жайлы түсініктер бере отырып, жануарларды күту сүйіспеншілігін ояту, олардың пайдасын білу, қазақ халқының қолөнер үлгілерімен таныстыру арқылы халық өнерін қадірлеуге, үлгі тұтуға үйрету, балаларды әсемдікті тани білуге баулу, эстетикалық ой-өрістерін дамыту, киіз үйдің құрылымы туралы білімдерін қалыптастыру, дүниетанымын кеңейту, ұлттық мұрамызды сақтауға тәрбиелеу, ұлттық ойындарды ойнауға үйрету көзделген.

8-тарау. «Өлке мақтаныштары»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Менің өлкемнің құрметті азаматтары, Менің өлкемнің мәдени орталықтары, Спорт - денсаулық кепілі, «Мектеп», «Құрылысшы», «Емхана» (сюжетті-рөлдік ойындар). Бөлімдерде балаларға туған өлкенің атақты адамдары туралы, мәдени жерлері, атақты спортшы жерлестері туралы, спорттың адам денсаулығына маңызы туралы түсінік бере отырып, еңбек, адалдық, сыпайылық, еліне еңбек сіңірген азаматтарды мақтаныш ету сезімдерін қалыптастыру көзделген.

9-тарау. «Неткен сұлу, неткен көркем! Осы менің туған өлкем!»

Тарау 4 бөлімнен тұрады: Менің қаламның (ауылымның) көрікті жерлеріне саяхат, Ауылым - алтын бесігім, «Ғажайып қала (ауыл)» жобасы, «Кішкентай өлкетанушылар» викторинасы. Бұл бөлімдер бойынша балалармен саяхат жасау жоспарланады, жыл бойы өлкетану бойынша білімдерін тиянақтап қорытындылау жүргізіледі.

Оқыту мақсаттарының жүйесі

№	Тараулары	А п т а	Бөлімдері	Оқыту мақсаты	Сағат саны
1.	Туған өлке	I	Туған өлкем Түркістан облысына саяхат.	- туған қаланың (ауыл) тарихын білу; - туған өлкенің өткен тарихы туралы білу	1
		II	Түркістан өңірінің ірі қалалары. (Шымкент, Сарыағаш, Кентау)	Шымкент, Сарыағаш өңірдің ірі қалалары туралы білу	1
		II I	Түркістан облысының таңбасы (герб)	- Түркістан облысының таңбасын (герб) білу; - өз туған өлке туралы фото, ұнтаспа материалына сүйене отырып, әңгімелеп беру	1
		I V	Суреттер көрмесі: «Ең көрікті жерлер»	- туған өлкенің көріністерін суретке салып, әңгіме құрастыра білу	1
2.	Павлодар облысының табиғи	I	Келес өзенінің аңғары	«Келес өзенінің алқабы» мемлекеттік табиғи қорығы туралы түсінік беру	1
	ерекшеліктер і	II	Ормандағы қарағай	табиғи орман резерваты туралы түсінік беру	1
		II I	көлдер	Қазақстан көлдері туралы түсінік беру.	1
		I V	«Қазығұрт» табиғат ескерткіші. Сюжетті- дидактикалық ойын: «Зерттеушілер»	-республикалық маңызы бар зерттеу табиғи ескерткіші туралы түсінік беру; - кейбір ежелгі жануарлардың атауларын білу, олар туралы әңгімелеп беру; - ойын барысында зерттеуші мамандығымен танысу, «Қаздар қонысы» табиғат ескерткіші туралы білімдерін қолдану	1
	Аялы табиғатымыз	I	Қызыл кітап құпиясы	- аймақтың географиялық орны туралы түсінікті игеру;	1

				- жануарлар мен өсімдік әлемі, климаттың ерекшелігі туралы білу; - Қызыл кітап туралы білу, аймақтың қандай жануарлары Қызыл кітапқа енгенін білу	
		II	Түркістан облысының інжу-маржаны (өсімдіктер әлемі)	- қорығында өсетін өсімдіктердің ерекшелігін білу; - өсімдік әлемі туралы шағын энциклопедиясын құрастыру үшін ақпарат жинай білу	1
		II I	Түркістан облысының інжу-маржаны (өсімдіктер әлемі)	- қорығында өсетін өсімдіктердің ерекшелігін білу; - өсімдік әлемі туралы шағын энциклопедиясын құрастыру үшін ақпарат жинай білу	1
		I V	Қазығұрт өңірінің аңыздары	- аңыздармен таныстыру. - Аңыздарды әңгімелей білуге дағдыландыру	1
4.	Ата-бабаларымызды құрметтейміз	I	Өлкетану мұражайы	- өлкетану мұражайы туралы түсінікті игеру; - тарихи заттар туралы түсіну, оның тарихи маңыздылығын білу; - кейбір заттар нені білдіретінін түсіндіре білу	1
		II	Өлкедегі атаулардың тарихы	- туған өлкенің таулары, өзендері, кейбір қала атаулары нені білдіретінін білу; - кейбір атаулардың пайда болу тарихын түсіндіре білу	1
		II I	Көше атаулары	- туған қаланың (ауылдың) көшелері туралы білімдерін кеңейту және бекіту; - көшеге есімі берілген тарихи тұлғаларды білу	1
		I V	Жоба-презентация: «Мен тұратын көше» (ата-аналармен	- өз көшенің тарихын білу; - өз көшесі туралы ақпараттық материалға сүйене отырып әңгімелей білу(схемалар, фото, ұнтаспа материалы)	1

			жұмыс)		
5.	Мәңгілік есте	I	Мәңгілік есте	Соғыс ардагері туралы білу (Қанаш Қамзин т.б.); Отансүйгіштікке баулу.	1
		II	Ғалым атамыз	Қ.Сәтбаевтың туған жері, сіңірген еңбегі туралы білім беру	1
		II I	Сүйікті жазушы	Мұзафар Әлімбаевпен таныстыруды жалғастыру, өлеңдерін мәнерлеп айта білу	1
		I V	«Кинотеатр әлемінде» (сюжетті-рөлдік ойын)	Шәкен Айманов туралы мәлімет беру. Сюжетті-рөлдік ойын арқылы рөлге енуге дағдыландыру	1
6	Ер дәулеті - еңбек	I	Сюжеттік-рөлдік ойын: «Қала көлгі»	Мұнай-өңдеу зауыты өңдейтін автобензин, жанармайдың пайдасы туралы түсінік беру	1
		II	Зәулім мұржа	Көмір өндіру, электр-жылу энергиясын шығаратын Екібастұз ГРЭСі туралы мәліметтер беру	1
		II I	Өлкедегі зауыттар	зауыттар туралы түсінік беру.	1
		I V	Жоба-презентация: «Мамандықтың бәрі жақсы»	- балалардың білімдерін бекіту; - шығармашылық қабілеттерін, сөздік қорларын дамыту	1
7.	Салт-дәстүрім	I	Төрт түлігім - ырысым	Төрт түлік жайлы түсініктерін кеңейту. Балаларда жануарларды күту сүйіспеншілігін ояту, олардың пайдасын білу	1
		II	Қазақ халқының қолөнері (тері, жүннен жасалатын бұйымдар)	Қазақ халқының қолөнер үлгілерімен таныстыра отырып, халық өнерін қастерлеуге, үлгі тұтуға үйрету. Балаларды әсемдікті тани білуге баули отырып, эстетикалық ой-өрісін дамыту	1
		II I	Киіз үй	Киіз үйдің құрылымы туралы білімдерін қалыптастыру. Дүниетанымын кеңейту. Ұлттық мұрамызды сақтауға тәрбиелеу	1

		I V	Ұлттық ойын – халық мұрасы	- ұлттық ойындарды білу, күнделікті өмірде ойындарды ойнауға баулу	
8.	Өлке мақтаныштар ы	I	Менің өлкемнің құрметті азаматтары	- туған өлкесінің тарихына енген атақты адамдарын білу; - олар туралы әңгімелеу	1
		II	Менің өлкемнің мәдени орталықтары	- туған өлкенің мәдени жерлерін білу: мәдениет сарайы, кітапханалар, театрлар және т.б.	1
		II I	Спорт - денсаулық кепілі	Атақты жерлес спортшылармен таныстыру. - қала (ауылдың) тұрғындарының спорттық өмірлері туралы білімдерін кеңейту, спорттық объектілердің қажеттілігін білу; - адам өміріндегі спорттың маңыздылығы туралы түсіну	1
		I V	Сюжетті-рөлдік ойындар: «Мектеп», «Құрылысшы», «Емхана»	Балаларды еңбекке, еңбекті құрметтей білуге, сыпайылыққа, ізгілікке, адалдыққа баулу	1
9.	Неткен сұлу, неткен көркем! Осы менің туған өлкем!	I	Менің қаламның (ауылымның) көрікті жерлеріне саяхат	Көрікті жерлерге саяхатқа шығып, тамашалай білуге баулу. Өз жеріне деген сүйіспеншілігін арттыру	1
		II	Ауылым - алтын бесігім	Ауыл шаруашылығының маңыздылығын түсіндіру. Ауыл шаруашылығы халықты азық- түлікпен және өнеркәсіпті шикізаттың кейбір түрлерімен қамтамасыз ететіні туралы білу	1
		II I	Жоба: «Ғажайып қала(ауыл)»	- балалардың білімдерін бекіту; - шығармашылық қабілеттерін, сөздік қорларын дамыту	1
		I V	Викторина: «Кішкентай өлкетанушылар »	Жыл бойы алған білімдерін тиянақтап қорытындылау	1
		Барлығы			

**«Туған өлкені біл және аяла » бағдарламасының
ұйымдастырылған оқу қызметінің үлгілері**

№1

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Туған өлкем Түркістан облысына саяхат
Мақсаты	Туған қаланың тарихын білу
Міндеттері	Туған өлкенің өткен тарихы туралы білу. Туған өлкесіне деген сүйіспеншілігін арттыру
Көрнекіліктер	Туған өлкеміздің табиғаты бейнеленген суреттер, макеттер, карта
Әдіс-тәсілдері	Сұрақ-жауап, түсіндіру, көрсету, әңгімелеу
Билингвалды компонент	Қала- город

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	-Балалар доп арқылы бір- біріне жылы тілектерін айтады. - Балалар, біз қай Республикада тұрамыз? - Дұрыс айтасындар, біздің мемлекетіміз Қазақстан Республикасы. Ол үлкен, бай өлке, мұнда тоғай, өзен, көл, бау-бақша, ауыл, қалалар көп. Біз туған өлкемізге саяхат жасаймыз (картамен жұмыс). - Павлодар облысында үш ірі қала бар. Балалардың әңгімесі тыңдалады. Олай болса қазір біз сендермен Кереку өңіріне саяхат жасаймыз. Теледидардан темір жол, өнеркәсіптер, денсаулық орталықтары, Ертіс өзені, мәдени орталықтары көрсетіледі. Павлодар облысы 1938 жылы 15 қаңтарда құрылған. Павлодар қаласының	Балалар шеңберге тұрып бір- біріне доп лақтырады. «Қазақстан» деп жауап береді. Балалар теледидардан Кереку өңірі жайлы мәлімет алады, оның қай жер екенін әңгімелейді, суреттерді тез тауып көрсетіп отырады. Қорапшалардан көрген үйлердің, мешіттің макетін жасайды. Тірек суреттер арқылы өленді жаттайды.
Ізденушілік -		

ұйымдастырушылық	аудандары: Ертіс ауданы, Железинка ауданы, Качир ауданы, Успен ауданы, Ақтоғай ауданы, Павлодар ауданы, Шарбақты ауданы, Екібастұз қаласы, Ақсу қаласы, Лебяжі ауданы, Май ауданы, Баянауыл ауданы. Д/О: «Бұл қаланың қай жері?». Сурет арқылы қаламыздың жерлерін сипаттаймыз. Балаларға қаланың әр жерінен түсірілген бейне - суреттер беріледі, балалар оның қай жер екенін әңгімелейді. Жақсы, балалар, енді біз сендермен екі орталыққа бөлінеміз. 1-шығармашылық топ: Қораптардан, түрлі қағаздардан Павлодар қаласының макетін жасайды. 2-орталық- кітап орталығы: Тірек сурет арқылы туған жер өлеңін жаттау. Д/О: «Теледидар». Мақсаты: Балалардың байқампаздығын және сөздік қорын дамыту, үлкендердің іс-әрекетіне еліктеуге тәрбиелеу «6 калпақ » әдісі арқылы сабақты қорытындылау.	Балалар әр түске байланысты сұрақтарға жауап береді.
------------------	--	---

Рефлексивтік
түзетушілік

№ 2

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Павлодар өңірінің ірі қалалары
Мақсаты	Павлодар, Ақсу, Екібастұз; өңірдің ірі қалалары туралы білу
Міндеттері	Туған жерінің байлығы туралы түсінік беріп, табиғатын құрметтеуге, мақтан тұтуға үйреті; Балалардың эмоциялық көңіл-күйін көтеру; Адамгершілікке, әдепті болуға тәрбиелеу
Әдіс-тәсілдері	ойын, сұрақ-жауап, презентация
Көрнекіліктер	қалалардың суреттері, макеттер, карта
Билингвалды компонент	көше-улица, зауыт-завод
Сөздік жұмысы	Орталық, алып

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	Ал, балалар, енді орнымызға отырайық. Бүгінгі біздің сабағымыз: «Өлкетану». Осы кезде Дымбілмес кіреді. О Тәрбиеші: - Сәлеметсің бе, Дымбілмес! Сен қандай жұмыспен келдің? - Сәлеметсіз бе! Мен ауылдағы кәсіп едім. Мен Павлодар өңірінің екі қалаларын білмейді екенмін. Тәрбиеші: - Павлодар, Екібастұз, Ақсу қалаларын білесің бе? - Жоқ, білмейді екенмін. Тәрбиеші: - Ендеше сен отырып тұрғанда, мен балаларға осы қалалар туралы айтып берейін.	Балалар жайғасады. Дымбілмеспен амандасады.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	Біздің өлкеміздің ең үлкен қаласы - Павлодар қаласы, екінші - Екібастұз, үшіншісі - Ақсу. Ол картада мына жерде орналасқан. Павлодар - облыс орталығы. Павлодарда бірнеше ірі зауыттар бар. Екібастұз қаласында көмір	Тәрбиешіні мұқият тыңдайды.

	өндіретін «Богатырь кеншісі» бар. Көлемі бойынша Екібастұз екінші ірі қала болып саналады. Ақсу қаласында Ферроқорытпа зауыты мен ГРЭСС электр-станциясы бар (тәрбиеші презентация арқылы мәлімет береді). -Қарандаршы, балалар, әр қаламыздың әдемі ғимараттары, мәдени үйлері, кинотеатрлары бар екен. Біздің өлкемізде көп ұлт өкілдері тұрады: орыстар, өзбектер, украиндер т.б. Сөздік жұмысы: ірі, орталық сөздердің мағынасын түсіндіреді. Дымбілмес: -Рахмет, мен енді біздің өлкеміздің қалалары туралы көп білдім. Сау болындар, мен қалаларға саяхатқа кеттім. «Сиқырлы қорапша» дидактикалық ойны. Ішінен қалаларымыздың ірі ғимараттарының қима бөліктері шығады. Балаларға бөлшектерден құрастыруға тапсырма беріледі. Д/о: «Дұрыс, бұрыс». Ақ қағаз бетінде салынған суреттерді көрсетіп тұрады: -ағашты сындырып жатқан бала; -ағашқа су құйып тұрған бала; -қоқыс лақтырып жатқан бала, т.б. Әр суретті көрсеткен сайын «Дұрыс па?» деп сұрақ қояды. –Балалар, біздің қаламыз әдемі, таза болу үшін не істейміз?	Балалар презентацияны қарап, өз ойларын ортаға салады. Жаңа сөздерді меңгереді. Дымбілмеспен қоштасады. Қима суреттерден құрастырады. Ненің дұрыс екенін, ненің бұрыс екенін және олардың себеп-салдарын түсіндіреді.
Рефлексивтік-түзетушілік	«Сөйлемді жалғастыр». Мақсаты: Сөйлемді жалғастыра білу дағдыларын жетілдіру. Өз қала/ауылы туралы білімдерін бекіту. Туған жеріне деген сүйіспеншілікті тәрбиелеу. Біздің қала/ауылдың атауы... Қала/ауылдың тұрғындарын ... деп	Өздеріне таныс жерлерді атайды.

	атайды. Біздің қала/ауыл ... өзен жағасында орналасқан. Қыста біздің қала/ауыл ... Менің қаламның/ ауылымның көрікті жерлері ... Балалардың жауаптарын бағалап, мадақтайды.	
--	---	--

№ 3

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Түркістан облысының
Мақсаты	Балалардың туған жер, Отан туралы алғашқы түсініктерін қалыптастыру
Міндеттері	Павлодар облысының таңбасын (герб) білу; сөздік қорларын молайту, туған елге деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу
Әдіс-тәсілдері	түсіндіру, көрсету, сұрақ - жауап, ойын.
Көрнекіліктер	таңба суреті, макеттер, карта
Билингвалды компонент	Герб-таңба
Сөздік жұмыс	таңба

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	Саяхатшы: Сәлем етсіндер ме, балалар! Мені саяхатшымын. Мен көптеген мемлекеттерді аралап келемін. Мен адасып қалдым. Қолыңдағы картадан ешнәрсе көре алма қалдым. Маған кеме мектесесіңдер ме? й Тәрбиеші: Балалар, саяхатшы ағайға көмектесеміз бе? Тәрбиеші: Ендеше балалар, а сұраққа жауап беріңдерші, мын -Біз қай республикада тұрамыз? -Қазақстан Республикасының астанасы қай қала? -Қазақстан Республикасының Президенті кім? -Біз қай облыста тұрамыз?	Саяхатшымен амандасады. -Қазақстан Республикасында тұрамыз. -Астана. -Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев. -Павлодар

	Біздің ауданымыз қалай аталады? – Біздің туған ауылымыз қалай аталады?	облысы, Ақсу ауданы, Ақсу қаласында тұрамыз.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	- Ал енді мен сендерге Павлодар облысы картада қай жерде орналасқанын көрсетейін. - Әр облыстың өзіне тән таңбасы бол ады. Біздің өңірдің таңбасы осындай Логотипте Қазақстан Республикасы мемлекеттік рәміздерінің белгілері бар. Таңбаның түсі мемлекеттік рәміздер түсіне негізделген. Өткен салт-дәстүрлеріміз ұстану белгісі ретінде логотипте қазақ ұлттық ою-өрнегі бейнеленген. Орталық бөлігінде Қазақстан Республикасы елтаңбасының негізгі идеясынан алынған – киіз үйдің шаңырағы бар. Ал елтаңбаның ортасынан бастап кәгілдір кеңістік бойымен таралған уықтар – өмір мен жылудың көзі есептелегін күн сәулесі іспеттес. Д/о: «Қиынды суреттер». Шарты: Екі-үшке бөлінген қиынды бөліктерден елтаңбаны құрастырады. «Біздің туғаның елтаңбасы». Мақсаты: Туған жердің елтаңбасы туралы білімдерін бекіту. Сөздік қорын бекітіру. Сен білесің бе? Біздің қаланың елтаңбасы нені білдіреді? Елтаңбада не бейнеленген? Түстері қандай? Қалай ойлайсың, елтаңбаға үшін	Балалар назарын картаға аударды. Балалар елтаңбаға назар аударып, мұқият қарайды. Балалар тәрбиешіні мұқият тыңдайды. Қиынды суреттерден елтаңбаны құрастырады.

	керек?	
Рефлексивтік-түзетушілік	Ойын: «Ойлан, тап». Шарты: «Берілген пішіндерден (ғимараттар, гүлдер т.б.) құрастыру, өлкемізді гүлдендіру» (Дьенеш блоктарын, Кюйзенер колдануға болады) таяқшаларын	Балалар ойын ойнайды.

№ 4

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Суреттер көрмесі: «Ең көрікті жерлер»
Мақсаты	Туған өлкенің көріністерін суретке салып, әңгіме құрастыра білу
Міндеттері	Патриоттық сезімдерді дамыту; сүйіспеншілікке, мейірімділікке баулу; туған жеріне, еліне, патриоттық сезімге тәрбиелеу
Көрнекіліктер	Фотосуреттер, диафильм
Әдіс-тәсілдері	ойын, сұрақ-жауап, презентация.
Билингвалды компонент	көрме-выставка
Сөздік жұмысы	көрме, әсем, ғимарат.

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	Армысың алтын күн, Армысың көк аспан. Армысың туған жер, Армысың достарым! Балалар, бүгін біз туған өлкеміздің ең көрікті жерлерін слайд-шоу арқылы тамашалаймыз.	Балалар шеңберде тұрып бірге қайталайды. Балалар назарларын экранға аударады.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	-Балалар, сендер өздерің көргендей біздің өңірде көрікті жерлер өте көп екен. Баянауыл таулары, өзендер мен көлдер және әдемі ғимараттар бар. -Балалар, біз қазір ойын ойнаймыз. Бұл ойын барысында сендер біздің облыстың табиғатын, әдемі ғимараттарын дәл тауып, тактаға магниттермен жапсырасыңдар.	Тәрбиешіні мұқият тындайды. Ойынның шартын ұғып алады.

	Қаланы қаншалықты жақсы білетіндерінді және суретшілік қабілеттерінді таныту үшін бар күштерінді салыңдар. Кәне, ендеше бастайық. Ойын: «Мен суретші боламын». Тәрбиеші екі топқа арналған магнитті такта әзірлейді. Үстелдің үстінде таудың, күннің, әсем гүлдердің, әсем ғимараттардың, өзен мен көлдің қолдан салынған суреттері жатады. Балаларды шатастыру үшін Астанадағы Бәйтерек сияқты әдемі ғимараттардың суретін де қосып қоюға болады.) Сергіту сәті: Біз кішкентай баламыз Өсіп-өніп толамыз. Күнге қарай талпынып, Көкке қолды созамыз. Қанат қағып ұшамыз, Орнымызды табамыз. Сурет салу кезеңі: жұмыс барысында денені дұрыс ұстап, сурет салу құралдарын пайдалану. Көмек керек болса, тәрбиеші көмектеседі.	Магниттік тактаға өз өлкесінің ғимараттарын, өзен-көлдерін тауып орналастырады. Балалар тұрып бойларын сергітіп алады. Жұмыс жасау барысы
Рефлексивтік-түзетушілік	-Ал, балалар, ойын ойнайық. Ойын: «Жылы сөздер». Шарты: Балалар тәрбиеші бастаған сөйлемді аяқтап, жылы сөздермен толықтыру керек. Менің қаламөте әдемі, Менің қалам өте...бай. Менің қаламда өзге ...ұлғар көп. Мен қаламдысүйемін. Менің қаламның табиғаты...тамаша! -Балалар, біз бүгін не істедік? Сабакты қорытындылау. - Балалар, бүгінгі салған суреттерін өте әдемі шықты, олардан көрме жасайың.	Балалар өз қалалары туралы сөйлемдерді жылы сөздермен аяқтайды.

	Балалар өздерінің суреттері жайлы әңгімелеп береді.	
--	--	--

№ 5

Білім беру саласы	Вариативтік бөлім
Бөлім	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Мақтанышым - Ертісім
Мақсаты	«Ертіс өзенінің алқабы» мемлекеттік табиғи қорығы туралы түсінік беру
Міндеттері	Туған өлкеде ағатын Ертіс өзені туралы мәліметпен таныстыру. Танымдық қабілеттерін, сөздік қорын дамыту. Туған өлкенің табиғатына деген қамқор болу сезіміне тәрбиелеу
Әдіс-тәсілдері	Сұрақ-жауап, түсіндіру, мнемокестемен жұмыс
Көрнекіліктер	Слайд, суреттер, глобус
Билингвалды компонент	Өзен- река, шортан -щука, теңіз- море, шырық – лещ, тұқы –сазан, көксерке –судак

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	Қонаққа су патшасы келеді. Балалармен амандасады. -Балалар, мен Су патшасымын. Глобусқа назар қояды. -Бұл не? -Көк түспен не бейнеленген? – Дұрыс, су. -Мынау біздің Қазақстанымыз. Қазақстанда өзен-көлдер көп. Сендер қандай өзендерді білесіңдер? Біздің өлкемізде Ертіс өзені ағады (Слайдқа назар аудару). Ертіс өзені Қытайдан басталады. Біздің елімізден ағып, көрші Ресей елінде Обь өзеніне қосылады. Обь өзенінен Кар теңізіне қосылады. Қарандаршы, балалар, біздің Ертіс сондай керемет. Үш мемлекетте ағады екен. Балалардың глобуспен жұмысы. Ертіс өзені - өте әдемі өзен, мөлдір су асты	Су патшасымен амандасады. Глобуспен жұмыс жасайды. Сұрақтарға жауап береді. «Ертіс өзені» деп қайталайды. Слайдты тамашалап отырып, мұқият тыңдап отырады. Сұрақтарға жауап береді. Слайдты тамашалап, балық атаулары, түрлерімен танысады, қайталайды.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық		

Рефлексивтік- түзетушілік	көптеген балықтарға, түрлі өсімдіктерге толы. Балықтардың суретіне назар қою, атап шығу: шортан, майшабақ, алабұға, тұқы, көксерке, шырық. Өзен жағасында ормандар орналасқан. Д/о: «Су қасиеті». Мнемокесте арқылы балалар су қасиетін атап шығады. Д/о: «Өзен балықтары». Балалардың слайдпен жұмысы. Өзеннің суы тұщы. Адамдар өзеннен су алады. Сусыз өмір жок. Суды үнемдеп, күтіп ұстау керек. Краннан қажеті болмаса ағызбаймыз. Д/о: «Су – өмірдің нәрі». Судың қажеттілігін атап шығып, сурет бойынша әңгімеге тарту. Балалар, Ертіс өзені қай елден басталады? Біздің елімізден қайда ағады? Қай теңізге қосылады екен? Ертіс өзенінде қандай балықтар бар? Суға қалай қамқор жасаймыз? Балаларды мадақтап, су патшасымен қоштасады.	Ертіс өзені туралы мәлімет алады. Ойын ойнап, суреттермен жұмыс жасайды. Мнемокестемен жұмыс жасайды. Мнемокесте арқылы су қасиетін атап береді. Суды қалай үнемдейтінін айтады. Сұрақтарға жауап береді. Су патшасымен қоштасады.
--------------------------------------	---	--

№ 6

Білім беру саласы	Вариативтік бөлім
Бөлім	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Ормандағы қарағай
Мақсаты	«Ертіс орманы» мемлекеттік табиғи орман резерваты туралы түсінік беру
Міндеттері	Қарағай ағашының ерекшеліктерін ажыратып, атап беруге үйрету. Сөз мәдениетін, танымдық қабілеттерін дамыту. Туған өлкенің табиғаты туралы білімдерін кеңейтуге қызығушылықтарын арттыру. Туған өлкенің байлығына деген мақтаныш, қамқорлық сезіміне тәрбиелеу
Әдіс-тәсілдері	Түсіндіру, сұрақ - жауап, зерттеу, ТРИЗ элементтері, мнемокесте
Көрнекіліктер	Суреттер, бейнетаспа, ұнтаспа
Сөздік жұмысы	Орман резерваты, жолақты қарағай орманы
Билингвалды компонент	Қарағай – сосна, қылқан- иголки, бүршік – шишки, шайыр – смола.

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	-Балалар, мен сендерді бүгін туған өлкеміздің орманына саяхат жасауға шақырғым келеді. «Ертіс орманы» мемлекеттік табиғи орман резерваты. Балаларды қайталауға тарту. Орманда өзімізді қалай ұстаймыз? Мнемокесте арқылы ережелерін атап шығуға шақыру. -Балалар, жан-жаққа қарандаршы қандай керемет ағаштар бар (Слайдқа назар аудару). -Терек, үйеңкі, қайың, алма ағашы, қарағаш, емен бар. Орман қандай тамаша!	Балалар саяхатқа барады. Жаңа сөздерді қайталап, естеріне сақтайды. Мнемокестені пайдаланып, орманда жүру ережелерін естеріне түсіріп, атап шығады.
Ізденушілік -	- Балалар, мына екі ғажайып	Слайдты тамашалап отырып, мұқият тыңдап отырады. Ағаштарды атап шығады. Сұрақтарға жауап

ұйымдастырушылық	ағашқа қарандаршы. Мен сендерге жұмбақ жасырғым келеді. «Қысы- жазы әсем, жасыл», дұрыс, бұл - шырша. Ал мына ағаш - қарағай. Суретке назар қойып, қарағай мен шыршаның айырмашылығын анықтайды. Бұл жолақты қарағай орманы. Балалар, сендер білесіңдер ме, осындай жолақты қарағай орманы бүкіл әлемде тек бізде және Канадада бар екен. Глобустан Канада мен Қазақстанды көрсету. Бұл қарағай орманының ұзындығы ғарыштан да көрінеді. Қарағай - ғажайып, ерекше ағаш. Қарағайдың жапырағы жіңішке және ине тәріздес болып келеді (балаларға ұстату). Тұқымын қарағай бүршігі деп атаймыз (көрсету). Қарағайдың бүрінен де, инесінен де дәрі жасайды, олардың құрамында дәрумендер көп. Бүршік - аңдардың сүйікті тағамы (Слайдка назар аудару). Қарағайдың түбінде санырауқұлақтар өседі. Қарағайдың қабығы өте қалың, бұзылған жерінен шайыр ағады. Шайырдан адамдар желім жасайды. Қарағай орманының ауасы да шипалы. Қарағай бұтағын иіскеп көріндерші, қандай керемет, жұпар иіс! Адамдар қарағай орманына шипалы ауамен демалып, емделуге келеді. Қарандаршы, орман бізге қанша пайда тигізеді, ал бізден ағаштарды бұзбай, қамқоршы болуды ғана күтеді. Д/о: « Жаксы-жаман». Балаларға	береді. Жұмбақтың жауабы «Шырша» деп айтады. Шырша мен қарағайды салыстырады. Картаға назар қойып, Қазақстанды көрсетеді. Педагогті мұқият тыңдап, жаңа сөздерді қайталайды. Балалар қылқанды ұстап, иіскеп көреді. Бүршікті ұстап көреді. Слайдты тамашалайды, жануарларды атайды. Сұрақтарға жауап береді. Ойын ойнап отырып, табиғатқа деген қамқор сезімдерін білдіреді. Ойын барысында ағаштарды сипаттап, атап шығады.
-------------------------	---	---

Рефлексивтік- түзетушілік	суретті сипаттап , жақсы әрекет бейнеленсе сары, жаман әрекет бейнеленген суреттерді қызыл қалташаға салу ұсынылады. Д/о: «Қандай ағаш?». Балалар, көзімізді жұмып, бір сәтке орман жойылып қалғанды елестетейікші. Не болар екен? Балалардың жауабын тындап, мадақтау. Бүгін біз немен таныстық? Тірек-сызба арқылы қорытындылау.	Балалар қарағай орманының пайдасын атап шығады. Орман болмаса, зиянды газдар пайда болады, өсімдіктер мен жануарлар жойылады деп жауап береді.
--------------------------------------	---	--

№ 7

Білім беру саласы	Вариативтік бөлім
Бөлім	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Тұзды көлдер
Мақсаты	Мойылды, Тұзқала, Қызылтұз тұзды көлдері туралы түсінік беру
Міндеттері	Тұзды көлдер, олардың ерекшелігі мен пайдасын атап беруге үйрету. Туған өлкенің табиғатын зерттеп, білім алуға қызығушылығын арттырып, танымдық қабілеттерін, сөйлеу мәдениетін дамыту. Тұзды көлдерді есте сақтап, мақтаныш сезімдеріне тәрбиелеу.
Әдіс-тәсілдері	Түсіндіру, сұрақ-жауап, зерттеу, мнемокесте
Көрнекіліктер	Суреттер, бейнетаспа, ұнтаспа
Сөздік жұмысы	Минералды тұнба
Билингвалдық компонент	Тұзды көл - солёное озеро, тұз – соль, шипалы- оздоровительное

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - козғаушылық	Балалар, сендер жазда қайда демаласыздар? Бүгін біз тағы бір саяхатқа барамыз. Павлодар облысы керемет тұзды көлдерімен ерекшеленеді (бейне суреттерге	Жазғы демалыс жайлы әңгімелеп береді. Бейнені

Ізденушілік - ұйымдастырушы лық	назар қою). Мойылды, Тұзқала, Қызылтұз деген көлдер бар. Қызылтұз – табиғи тұзды көл, минералды тұнба батпағымен және шипалы суымен әйгілі, керемет сауықтыру және жасару әсерін береді. Көлдің батпағы өте шипалы, көптеген ауруларды жояды. Батпағын косметика жасауға қолданады. Емдік қасиеттерімен әйгілі Тұзқала атты көлде (Лебяжье ауданының Ямышев ауылы) өңір тұрғындарының және көрші облыстардың арасында кең тараған демалыс аймақтары ашылды. Мойылды шипажайында адамдар емделеді, демалады. Сендер тұзды көлдерге бардыңдар ма? Зерттеу. Тұзды көл деп неге айтады, қалай ойлайсындар? Дұрыс, себебі көл өте тұзды. Көлде жүзсендер, судың бетінде қалқып жүресіндер. Алдарында су толтырылған екі ыдыс тұр. Біреуіне тұз салайық. Таза, тұзы жоқ суға ойыншық салайық, не болды? Ойыншық суға батып кетті. Ал, енді сол ойыншықты тұзды суға салайық. Не көріп отырсындар? Ойыншық судың бетінде қалқып жүр. Тұзды көлдер денсаулық үшін өте пайдалы. Біздің өлкемізде сондай тұзды көлдер барын біз мақтан тұтамыз. Біздің өлкемізде қандай тұзды көлдер бар? Тұзды көлдер несімен жаксы? Жазда тұзды көлге барасындар ма?	тамашалайды, ата-аналарымен бірге тұзды көлдерге барғанын айтады. Тұзды көлдердің атауларын қайталайды. Жаңа мәліметті мұқият тыңдап алады. Балабақшада сауықтыру барысында тұзды сумен тамақтарын шайғанын естеріне салады. Аталған жерлерде болғанын айтады. Зерттеу жұмыстарын жасап, нәтижесін дәлелдеп береді. Сұрақтарға жауап береді. Алған мәліметтерді ортаға салып, әңгімелейді.
Рефлексивтік- түзетушілік		

	Балаларды мадақтау.	
--	---------------------	--

№ 8

Білім беру саласы	Вариативтік бөлім
Бөлім	Табиғат өлкесін біл және аяла
Тақырыбы	«Қаздар қонысы» табиғат ескерткіші. Д/о: «Зерттеушілер».
Мақсаты	Республикалық маңызы бар зерттеу табиғи ескерткіші туралы түсінік беру
Міндеттері	Кейбір ежелгі жануарлардың атауларын білу, олар туралы әңгімелеп беруге үйрету. Ойын барысында зерттеуші мамандығымен таныстыру, «Қаздар қонысы» табиғат ескерткіші туралы білімдерін қолданып, танымдық қабілеттерін дамыту. Табиғи ескерткіштерге деген мақтаныш сезімін тәрбиелеу
Әдіс-тәсілдері	Түсіндіру, сұрақ- жауап, зерттеу, ойын
Көрнекіліктер	Суреттер, бейнетаспа, ұнтаспа.
Сөздік жұмысы	Палеонтолог
Билингвалды компонент	Мүйізтұмсық –носорог, керік- жираф, үштұяқты жылқы- трехногая лошадь, қанжар тісті мысық – саблезубая кошка

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық-қозғаушылық	-Балалар, біз бүгін зерттеушілер боламыз. Олай болса, қане, саяхатымызды бастайық. Балалар, сендер білесіңдер ме, ежелгі замандағы заттарды іздеп, ғылыми жұмыстарды жасайтын маманды қалай атайды? Зерттеушілер, ғылыми тілде палеонтологтар деп аталады. Палеонтолог- жойылып кеткен өсімдіктер мен жануарларды және олардың тарихи даму заңдылықтары туралы ғылымды зерттейді. Бүгін біз зерттеушілер	Балалар педагогті мұқият тындап, сұрақтарға жауап береді. Жаңа сөздерді қайталап, естеріне сақтайды. Балалар саяхат жасап, жаңа мәліметтермен танысады.

Рефлексивтік- түзетушілік	болайық. Бәріміз автобуска отырып, «Қаздар қонысы» табиғат ескерткішіне барайық (Слайдқа назар аудару). Ертіс өзенінің оң жағасында орналасқан табиғи ескерткішті 1928 жылы ресейлік ғалым Юрий Орлов ашқан. Ғалымдардың айтуынша, ондаған миллион жыл бұрын Павлодар өңірінің климаты Африка құрлығының климатына ұқсас болған. Осындай ғажап жер бізде және Канадада бар екен (глобуста көрсету). Мамонт, мүйізтұмсық, керік, гиппарион, түйеқұстар, бүгінде жойылып кеткен үш тұяқты жылқы тұқымдас жануарлар мен қанжар тісті мысықтар мекен еткен. Бұл төңіректе теңіз болған деген болжам бар. Балалардың назарын түрлі экспонаттарға аударып, түсіндіру. Зерттеп, тауып алған заттар мұражайға тапсырылады, сол жерден экспонатты барлық адамдар тамашалайды. Балаларға зерттеушілердің жұмысы туралы мәлімет беру. Балалар, сендерге зерттеуші болу ұнады ма? Зерттеуші мамандығы туралы не білдіңдер? Д/о: «Қандай жануар?». Балалар бейнедегі ежелгі жануарды атап, сипаттап, ерекшелігін айтып береді. Сұрақтар қойып, балалардың не түсінгендерін анықтау. - Сендер нағыз зерттеушілер екенсіңдер, рахмет, балалар.	Зерттеуші болып, автобуспен саяхатқа шығады. Әр аялдамаға тоқтап, жаңа мәліметтермен танысады. Ежелгі замандағы жануарлармен танысып, суретті сипаттап шығады. Қалалық өлкетану мұражайына барғандарын естеріне түсіріп, әңгімелерін ортаға салады. Ойын ойнап, білгенін бекітеді. Біз өскенде палеонтолог болып, «Қаздар қонысы» табиғат ескерткішінде көптеген жаңа ғылыми жұмыстар жасаймыз.
--------------------------------------	--	--

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Қызыл кітаптың құпиясы
Мақсаты	Қызыл кітап туралы түсінік беру
Міндеттері	Қызыл кітапқа енген жануарлар мен құстардың түрлерімен таныстырып, білімдерін қалыптастыру. Ой-өрісін дамыту. Табиғатты аялап, қастерлеуге, ондағы сирек кездесетін аңдар мен құстарға қамқор болуға тәрбиелеу
Билингвалды компонент	Қызыл кітап- красная книга, арқар-архар, сілеусін-рысь, акку-лебедь, бүркіт-орел
Әдіс-тәсілдері	Көрсету, сұрақ-жауап, әңгімелеу
Көрнекіліктер	Қызыл кітап, арқар, бүркіт, акку, сілеусіннің суреттері (А3 форматы), қиынды суреттер, мнемокесте

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	- Балалар, бүгінгі сабақта сендерді мына керемет кітаппен таныстырамын. Ол жай ғана кітап емес, ол ерекше кітап. Барлығымыз мұқият тыңдаймыз. «Қызыл кітаппен» жұмыс. -Балалар, қарандаршы, кітаптың түсі қызыл. Сендер білесіңдер ме, қызыл түсті белгі тағы да қай жерде кездеседі? (Бағдаршам). - Демек, балалар, қызыл түс «қауіп төніп тұр», «көмек керек» деген мағынаны білдіреді.	Шеңберге тұрып, бір-бірлеріне жылу лебіздерін білдіреді.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	Тәрбиеші кітапты көрсете отырып, түсіндіреді. Қызыл кітаптың маңызы зор. Ол жойылып бара жатқан аң-құстарды, өсімдіктерді қорғауға, оларды аулауға тыйым салады. - Бұл кітапта саны азайып кеткен жануарлар мен өсімдіктер туралы анықтамалар, қызықты әңгімелер және олардың түрлі-түсті суреттері бар. -Балалар, мен сендерге біздің өлкеміз Павлодар өңірі Баянауыл жерінде	Алдын ала дайындалған орындарына отырады. «Қызыл кітапқа» қызыға қарайды. Бағдаршамда кездесетін түстерді айтады. Қызыл түс «қауіп» дегенді білдіреді.

мекендейтін, қызыл кітапқа енген құстар мен аңдарды көрсетемін.
Тәрбиеші кітаптың ішінен аңдар мен құстарды (Арқар, сілеусін, бүркіт, акку) кезекпен алып шығып, балаларға көрсетіп түсіндіреді:

Арқар - өте бағалы аң.

Биік тау беткейлерін мекендейді.

Шөптесін өсімдіктермен қоректенеді. Ол бағалы аң болғандықтан, оны аулауға тыйым салынған. Құлжасының мүйізі ірі, бұралып иіліп тұрады.

Сілеусін - мысық тұқымдас жыртқыш аң. Оның терісі бағалы. Қимылы жылдам, епті. Жемтігін қуғанда 7-8м биіктікке дейін секіреді. Олар ойнампаз, қарға аунап ойнағанды жақсы көреді.

Акку- ерекше әдемі құс, олар Сабындыкөл және Жасыбайға келіп қоныстайды.

Бүркіт- ол жыртқыш құс болып саналады. Ата-бабаларымыз бүркіт құсымен аң аулаған екен. Оның тұмсығы үшкір болып келеді. Ең биікте ұшады. Айтыңдаршы, бүркіт қай жерде белгіленген?

Д/о: «Қызыл кітап».

Шарты: Қызыл кітапқа енген жануарлар мен құстар суретінің қиындыларын құрастыру, олардан кітап жасау. Балаларға оларды қорғау шараларын айтқызады.

-Жарайсыңдар, керемет! Балалар, мен сендерге өлең жолын айтамын, сендер менімен бірге қайталап, қимыл

Тәрбиешінің түсіндірмесін тыңдайды.

Тандана қарайды.

Аңдар мен құстарды қызыға қарайды. Сабақта белсенділік танытады.

А3 форматтағы аңдар мен құстардың үлгі суреттерін тамашалайды. Тәрбиешінің түсіндірмесін тыңдайды, сұрақтарға ойланып жауап береді. Аңдардың қандай белгіде кездесетіндіктерін айтады.

Жетік танысып, сұрақтарға жауап береді.

Рефлексивтік- түзетушілік	жасайсындар. Мнемокесте арқылы. Арқардың үлкен үйі бар, Терезеден қарады ол. Бүркіт ұшып келеді Арқардың үйін көреді. Тық, тық есік аш! Орман толы аңшы, қас. Бүркіт, бүркіт келе ғой Қолыңды маған бере ғой. -Балалар, мына өленді қалай түсінесіңдер? Мағынасын айтқызады. Д/о: «Дұрыс орналастыр». Шарты: Тәрбиеші үстел үстіне сирек кездесетін аңдар мен құстардың және Қызыл кітапқа енбеген жауарлар мен құстардың суреттерін араластырып қояды. Балалар сирек кездесетіндерді тауып, қызыл кітаптың ішіне салып қоюлары керек. - Балалар, бүгінгі сабағымыз не жайлы болды? - Балалар Қызыл кітаптың түсі, атауы неге «қызыл»? - Қызыл кітапқа қандай аңдар мен құстар енген? - Біздің Баянауылдың Қызыл кітапқа енген қандай жануарлары, құстарын білесіңдер? Балаларды мадақтап, ұйымдастырылған оқу іс-әрекетін аяқтайды.	Дидактикалық ойын ойнайды. Қиынды суреттерді құрастырады. Тәрбиешіні тыңдайды, қуана келіседі. Мнемокестеге қарап айтады, қимылдар жасайды. Өлең жолдарын қайталап айтады. Қызыл кітапқа енген құстар мен аңдарды қызыл кітаптың ішіне салып қояды. Сұрақтарға жауап береді.
--------------------------------------	---	---

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Павлодар облысының інжу-маржаны – Баянауыл қорығы (өсімдіктер әлемі)
Мақсаты	Баянауылдың өсімдік әлемі туралы түсініктерін қалыптастыру
Міндеттері	Баянауыл қорығында өсетін өсімдіктердің ерекшелігін білу; Олардың пайдасы, биік- аласа ұғымдарын ажырата білуді үйрету. Табиғатты сүйіп, қастерлей білуге тәрбиелеу
Билингвалды компонент	өсімдік- растение, қайың- береза, қарағай- сосна
Әдіс-тәсілдері	түсіндіру, көрсету, үйрету, сұрақ –жауап, ойын
Көрнекіліктер	өсімдіктер бейнетаспасы, қайың, қарағай, долана, танқурайдың А3 форматтағы суреті

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	-Балалар, мен сендерді бүгінгі ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде көргеніме қуаныштымын. Сендердің күлімдеген жүздерінді көріп, сүйсініп тұрмын. Сондықтан «ұйымдастырылған оқу іс -әрекетіміз сәтті өтсін» деп тілейік. Мен барлығыңды шаттық шеңберіне шақырамын. Д/о: «Мейірімді жүрек». Шарты: Балалар үлкен шеңбер құрып отырады. Жүрекшені бір-біріне беру арқылы жылы сөздерін айтады. -Өткенде не туралы айттық, еске түсірейікші. -Қызыл кітапқа енген жануарлар мен құстарды атап беріндерші? - Неліктен Қызыл кітап дейміз? Жаңа тақырып: -Балалар бүгін сабақта мен сендерге өлкемізде өсетін бағалы ағаштар, олардың пайдасымен	Шаттық шеңберіне тұрады. Жүрекше ойнын ойнайды. Бір-біріне жүрекшені беру арқылы жылы тілектерін білдіреді.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық		Тәрбиешінің сұрақтарына жауап береді.

таныстырамын.
 Үлгі суретпен жұмыс.
 Тәрбиеші балаларға өсімдіктердің
 (қарағай, қайың, таңқурай, мойыл)
 түрлерін көрсетіп түсіндіреді.

Ағаштар далада, орманда өседі. Оларды
 өсімдіктерге жатқызамыз. Біздің
 өлкемізде ағаштың түрлері өте көп.
 Соның ішінде қайың, қарағай «Қызыл
 кітапқа» енген. Өсімдіктердің пайдасы
 өте көп. Ауаны тазартады, табиғатқа
 көрік беріп тұрады.

Бейнетаспадан ағаштардың түрін және
 құрылымын көрсетеді.

Д/о: «Не жоғалды?».

Шарты: Тәрбиеші тақтаға қарағай,
 қайың, таңқурай, мойылдың суреттерін
 іліп қояды. Балалардың көздерін жұмып,
 бір суретті алып тастайды. Балалар
 көздерін ашқан соң қандай ағаштың
 жетіспейтіндігін айтады.

Д/о: «Суретті толықтыр».

Шарты: Тәрбиеші балаларға ағаштардың
 қиынды суреттерін береді, балалар сол
 суреттерден ағаштарды құрастыру қажет.
 Балалар, бүгін біз сендермен қандай
 ағаш түрлерімен таныстық?

-Оның ішіндегі қандай өсімдік Қызыл
 кітапқа енген? Жарайсындар, балалар,
 сендер бүгін сабаққа жақсы
 қатыстындар. Балаларды мадақтап,
 ұйымдастырылған іс-әрекетін аяқтайды.

Жаңа
 тақырыпты
 тыңдайды.

Үлгі суретті
 тамашалайды.

Тәрбиешінің
 түсіндірмесін
 тыңдайды.

Бейнетаспаны
 тамашалайды.

Жоғалған
 суретті тауып
 айтады.

Қиынды
 суреттерден
 ағаштарды
 құрастырады.

Рефлексивтік-
 түзетушілік

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Павлодар облысының інжу-маржаны – Баянауыл қорығы (жануарлар әлемі)
Мақсаты	Баянауыл жерінде мекендейтін жануарлар дүниесімен таныстыру
Міндеттері	Жануарлардың тіршілігі туралы білімдерін қалыптастыру; өз білімдерін қолдана алу қасиеттерін дамыту; жануарларға деген сүйіспеншіліктерін арттыру, оларға деген қамқорлық сезімге тәрбиелеу
Билингвалды компонент	жануарлар –животные, арқар-архар, сілеусін-рысь, тиін- белка, қасқыр- волк, суыр-суслик
Әдіс-тәсілдері	түсіндіру, көрсету, үйрету, сұрақ –жауап
Көрнекіліктер	A3 форматтағы суреттер, бейнетаспа, дидактикалық ойындар

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық - қозғаушылық	-Балалар, барлығымыз шеңберге жиналайықшы. Біз өткен сабақта немен таныстық, соны қайталап өтейікші. -Біздің жерімізде қандай өсімдіктер өседі? -Қай жақта өседі? Қызыл кітапқа енген қандай өсімдіктерді білесіңдер? Жарайсыңдар, балалар, біз өткен тақырыпқа бір шолу жасап өттік. Слайд: «Баянауыл қорығы» (жағымды музыка қойылады).	Өткен сабақты естеріне түсіреді.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	-Балалар, біздің жеріміздің табиғатына қараңдаршы(таудың, даланың әдемі табиғат көрінісі көрсетіледі). Біздің жеріміз кең-байтақ. Онда алуан түрлі жануарлар мекендейді. Мен сендерді осы тамаша, әсем жерде мекендейтін жануарлармен	Тәрбиешінің сұрақтарына жауап береді. Жаңа тақырыппен танысады. Тәрбиешінің түсіндірмесін тыңдайды, слайдты тамашалайды.

Рефлексивтік-
түзетушілік

таныстырамын.
Үлгі суретпен жұмыс.
-Мына суретте көрсетілген
жануарлар түрі қандай көп,
оларға сүйсіне қарайсың. Тақтаға
суреттер (арқар, қосаяқ, сілеусін,
тиін, қасқыр, түлкі, қарсақ, суыр)
іліп қояды. Таныстырып,
түсіндіреді.
Д/о: «Қызыл кітап».

Шарты: Балалар айтылған
жануарлардың ішінен қайсысы
Қызыл кітапқа енгенін тауып,
Қызыл кітаптың ішіне салып
қоюы керек.
Д/о: «Мекенін тап».
Шарты: Балалар қиылған
жануарлар суреттерінің мекенін
тауып, құрастырып
орналастырады.
Балаларды мадақтап, сабақты
қорытындылап,
ұйымдастырылған іс -әрекетін
аяқтайды.

Үлгі суретті
тамашалайды.

Қызыл кітапқа
енген жануарларды
салып қояды:

Мекенін тауып
орналастырады.

№ 12

Білім беру саласы	Вариативтік компонент
Бөлімі	Туған өлкені біл және аяла
Тақырыбы	Баянауыл өңірінің аңыздары
Мақсаты	Сабындыкөл мен Кемпіртас туралы аңыздармен таныстыру
Міндеттері	Сабындыкөл мен Кемпіртас туралы аңыздармен таныстыру. Аңыздарды әңгімелей білу дағдыларын қалыптастыру. Ой- өрісін дамыту; Аңыздар туралы қызығушылыққа тәрбиелеу
Билингвалды компонент	Аңыз- легенда, Сабындыкөл-мыльное озеро, Кемпір тас- камень старушки
Әдіс-тәсілдері	түсіндіру, әңгімелеу, сұрақ жауап.
Көрнекіліктер	Сабындыкөл мен Кемпіртастың суреттері (слайд), ұнтаспа, тастар, гүлдер

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс- әрекеті	Балалардың іс-әрекеттері
Мотивациялық - қозғаушылық	-Балалар, бүгін біздің өлкетану сабағымыз ерекше қызықты болмақ, себебі бүгін бізге хат келіп түсті, ал ол хатта Аңыз патшасы бізді өзінің аңыздар мекеніне қонаққа шақырып жатыр. Барғыларың келе ме? Сабағымызды бастамас бұрын, қане еске түсірейікші, біз өткен сабақта не өттік? Дұрыс, ал Баянауыл жерінде мекендейтін қандай құстар мен жануарларды білесіңдер? Қызыл кітапқа енген жануарлар, өсімдіктер, құстарды атап беріңдерші. Жарайсыңдар, балалар, олай болса кәнекей барлығымыз саяхатқа барайық (Сықырлы кілемшенің үстіне отырып саяхатқа шығады). Таңғажайып сәт.	Қызығушылық танытады. Барғысы келетін жерлерін айтады. Сұрақтарға ойланып жауап береді. Сықырлы кілемшеге отырады. Сұрақтарға жауап береді.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	-Балалар, мына жердің тамашасын-ай, бұл қай жерге ұқсайды? -Дұрыс айтасындар, бұл біздің Баянауыл жеріміз екен. Демек біз аңыздар еліне келіп жеттік. Ұнтаспадан жағымды күй естіліп тұрады, кенеттен бір дауыс шығады: Аңыз патшасы: Сәлеметсіңдер ме,	Тандана тындайды. Орындарына

балалар, біздің аңыздар мекеніне қош келдіңдер. -Балалар, менің сендерге қоятын бір шартым бар: Сабындыкөл мен Кемпіртас аңызын біліп қайтсаңдар, менің сендерге берер сыйлығым бар! Тәрбиеші: Ал, балалар, кане жайғасып отырып алайық. Слайдпен жұмыс. -Балалар мынау біздің өлкеміздің мақтан тұтарлық Сабындыкөл көлі. Қарандаршы қандай әсем. -Балалар, сендер сабынның не екенін білесіңдер ғой, иә? Оны суға салсақ, ол көпіреді. Бұл көлді неге Сабындыкөл деп атағанын мен сендерге қазір айтып беремін. «Сабындыкөл» аңызы. -Ертеде, Баянсұлу деген әдемі қыз болған екен. Оның шашы ұзын болыпты. Баянсұлу ұзын шашын жумақшы болып, көлге барады. Бір кезде шашын жуып жатып қолындағы сабынын көлге түсіріп алады, сол кезден бастап әлгі сабын көлдің астына кетіп, сол көлдің жағасы көбікке айналады, сол кезден бастап ол жай ғана көл емес, Сабындыкөлге айналады. Сендерге Сабындыкөлдің аңызы ұнады ма? Ал енді суретке назар аударамыз, бұл бізде, балалар, тас, бұл тастың атауы «Кемпіртас». Неге олай атағандығын мен сендерге қазір түсіндіріп беремін. «Кемпіртас» аңызы. -Ертеде ана мен бала болыпты. Бала анасын қатты жақсы көрген екен. Содан соң бала ер жетіп анасына қамқор болады. Бір кездері баланы қауіп төніп тұрған жаулардан қорғау үшін шайқасуға шақырады. Анасы: Балам, аман бол, еліңе тез оралуыңды күтемін, ботам, - деп жылап қалады. Анасы баласын күтеді келмейді, күтеді келмейді. Көп күндер өтіп, анасы қартайыпты. Баласын көре алмай әрі	отырады. Слайдты тамашалайды. Сабындыкөл аңызын тыңдайды. Ұнағандарын айтады. Кемпіртас аңызын таңдана тыңдайды. Айтып береді. Сұрақтарға жауап береді. Қуанады. Сыйлықтарына мәз болады. Бақшаға оралады.
--	---

Рефлексивтік- түзетушілік	қарай күткен ана жылап сол күйінде мынадай тасқа айналып кеткен екен. Балалар, біз қандай аңыздармен таныстық? Неге Сабындыкөл деп атаған? Ал, Кемпіртасты ше? (Үнтаспадан дауыс шығады) Аңыз патшасы: Жарайсындар, балалар, сендер өте ақылды бала екенсіңдер, менің аңыздарымды біліп алдыңдар. Келесі кездескенше сау болындар! Тәрбиеші: Балалар, қараңдаршы бізге Аңыз патшасы мынадай керемет сыйлықтар берді. Түрлі түсті тастар мен гүлдер. Қане, балалар, енді барлығымыз топқа оралайық. Балаларды мадақтап, ұйымдастырылған оқу іс-әрекетін аяқтайды.	
------------------------------	--	--

№ 13

Білім орталығы	Вариативтік компонент
Бөлім	Өлкетану
Тақырыбы	Өлкетану мұражайы (саяхат)
Мақсаты	Өлкетану мұражайы туралы түсінікті игеру, тарихи заттар туралы түсіну
Міндеттері	Тарихи заттардың тарихи маңыздылығын білу; - Кейбір заттар не білдіретінін түсіндіре білу, туған өлкеге деген патриоттық сезімдерін дамыту; - Туған өлкенің мәдениеті мен тарихын құрметтеуге тәрбиелеу
Көрнекіліктер	Мұражайдағы тарихи заттар, асықтар
Сөздік жұмысы	Көрме жәдігерлері
Билингвалды компонент	Мұражай-музей, киіз үй-юрта

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әректі
Мотивациялық - козғаушылық	Балалар, бүгін біз Сәбит Дөнентаев атындағы мәдениет сарайында орналасқан өлкетану мұражайына саяхатқа барамыз.	Балалар саяхатқа баратындарына қуанып, саяхатқа баруға дайындалады.

Ізденушілік - ұйымдастырушы лық	-Бұл біздің қаладағы Сәбит Дөнентаев атындағы мәдениет сарайы. Ол - жазушы, акын. Біздің өлкетану мұражайымыз мәдениет сарайының үшінші қабатында орналасқан. -Балалар, сендер мұражай деген не екенін білесіңдер ме? –Әрине, бұрынғы көне заттарды, яғни тарихи жәдігерлерді сақтап қалатын орын деп те айта аламыз. Экскурсия жүргізуші балалармен амандасып, мұражай ішіндегі жәдігерлермен таныстырады. Әңгіме: -Стендке көңіл аударту: Мынау ертеде Ұлы Отан соғысы кезінде Ақсу өлкесінің атынан соғысқа қатысып, қаза тапқан ардагерлердің фотолары. -Балалар, қарандаршы ертеде біздің апа-әпкелеріміздің киген туфли, резенке аяқ киімі осындай болған. Мынадай күйтабақ тындап, оған билеген, ол патефон деп аталған. Бізге Монғолиядан көшіп келген қандастарымыз мынадай теледидар әкелген (теледидар мен радио). -Мынау ертедегі қабырға сағаты. Ал мынау соғыс ардагерлері сақтаған орден-медальдар. Оны бізге естелік ретінде сендер сияқты ұрпақтары тапсырған. Төрде тұрған қазақтың киіз үйі. Қазақ халқы көшпелі халық болғандықтан, осындай киіз үйде өмір сүрген. -Мынау киіз үй жабдықтары: алаша, түс киіз. Ол кезде қазіргідей кілем болмаған, сондықтан киізден жасалған. Оны оюмен өрнектеген. Ал мында еңбек құралдары, ескі күміс ақшалар, сол кездегі сәнді күміс білезіктер бар. Осы заттарды қадірлеп ұстап, келешек ұрпаққа мирас ету	Мәдениет сарайының ғимаратын тамашалайды, С. Дөнентаев ескерткішіне барады. Саяхат жүргізушімен амандасады Мұражайды тамашалап саяхат жүргізушіні тыңдайды. Туфли мен резенке аяқ киімді тамашалайды Теледидарды қазіргі теледидармен салыстырып, айырмашылығын айтып өтеді. Өлкетану мұражайының барлық орталықтарын аралап, танысып, тамашалайды. Балалар ерекше сезіммен өлкетану мұражайындағы қызметкерлерге алғыс айтып қоштасады.
---------------------------------------	--	---

	сендердің парыздарың. Сендер өз ұрпақтарына көрсетесіңдер.	
Рефлексиялық-түзетушілік	Топқа оралып, өлкетану мұражайынан алған әсерлерімен бөліседі. «Ханталапай» ойнайды.	Алған әсерлерімен бөлісіп, «Ханталапай» ойнайды.

№ 14

Білім орталығы	Вариативтік компонент
Бөлім	Өлкетану
Тақырыбы	Өлкедегі атаулардың тарихы
Мақсаты	Туған өлкенің таулары, өзендері, кейбір қала атаулары нені білдіретінін білу
Міндеттері	Кейбір атаулардың пайда болу тарихы туралы түсініктерін дамыту; танымдық қабілеттерін арттыру; туған өлкеге деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу
Көрнекіліктер	Ақсу қаласының көрікті жерлерінің суреттері, Ақбет тауы туралы слайд
Сөздік жұмысы	Ақбет, Ақтоғай, таулы аймақ
Билингвалды компонент	Тоғай-лес, тау-гора, өзен-река

Іс-әрекет кезеңі	Тәрбиешінің іс-әрекеті	Балалардың іс-әрекеті
Мотивациялық-козғаушылық	М.Әлімбаевтың «Туған жерім тамаша» өлең жолын бірге айтуды ұсыну. О, алақай, туған жер! Жақсы-ау, бақша-бауларың! Көзге ыстық көрінер, Сенің асқар тауларың.	Балалар тәрбиешімен бірге өлең жолды айтады.
Ізденушілік - ұйымдастырушылық	-Балалар, біз қай республикада тұрамыз? -Біздің облысымыз қалай аталады? -Ал біз қай қалада тұрамыз? -Әрине, Ақсу қаласында тұрамыз. -Қаламыз неге Ақсу деп аталады? Ақсу деген аталу себебі кішке ғайағын су (олған) екен. Өзі сондай мөлдір болыпты. Сондықтан қаламызды Ақсу деп атаған екен. Ал сендер Баянауылға барып көрдіңдер ме?	Сұрақтарға жауап береді. -Қазақстан -Павлодар -Ақсу қаласында тұрамыз. Тәрбиешіні тыңдайды. Ақсу атауы туралы мәліметпен танысады.

	Ол жер сондай керемет, таулы аймақты жер. Әрбір таудың өзіндік ерекшелігі бар. -Сендер сол тауға шығып көрдіңдер ме?Таулы жер болғандықтан, табиғаты өте керемет, ауасы таза, тауда мекендейтін жануарлар бар. Слайдпен жұмыс. – Балалар, қарандаршы қандай керемет ерекше тау. Бұл тау Ақбет деп аталады. -Неге Ақбет деп аталады? Суретте не байқап тұрсыңдар? Ақбет тауы Баянауыл тауларының ішіндегі ең биік тау екен. Оның ең жоғарғы бөлігінде қысы-жазы аппақ қар жатады екен. Сондықтан ол тауды Ақбет деп атаған екен. Таудың табиғаты көркем, баурайында бірнеше көлдер мен бұлақтар орналасқан. Тау беткейінде арша, терек, қайың секілді талдар өседі екен. Д/о: «Жапыраққа қарап ажырат». Мақсаты: Балалардың танымдық қабілеттерін арттыру. Жапырақтарға қарап, қай ағаштың жапырағы екенін тауып айту. -Біз қай облыста тұрамыз? -Біздің Павлодар облысының аумағы үлкен, жан-жағында бірнеше елді мекен бар. Ақтоғай деген ауданды естігендерің бар ма? Әрбір жердің атына сай мағынасы болады. <i>Бұрындары ол жер ақ қайыңы сыңсып, тоғайы тығыз болғандықтан «Ақтоғай» деп атаған екен.</i> -Тоғай деген не?-Сендер білесіңдер ме?Ақтоғай шаруаға қолайлы жер екен. Ол жерде егін егіп, мал шаруашылығымен айналысады екен. -Балалар, біз неге Ақтоғай, Ақсу, Ақбет деп алдық білесіңдер ме?	Сұрақтарға жауап береді. Әңгімені тыңдайды. Суретті тамашалап, ерекшелігін айтады. Тәрбиешіні тыңдайды. Ойын шарты бойынша ағаштардың жапырағына қарай ажыратып айтады. -Павлодар облысында тұрамыз. Әңгімені тыңдайды. Тоғай туралы білетіндері жөнінде бөліседі.
--	--	--

	Өткен сабақты еске түсіріп өтейік. -Біз өткен сабақта қайда бардық? -Балалар, бүгін біз Ақсу қаласының көшелеріне саяхат жасаймыз. Ол үшін мына сиқырлы кілемге жайғасайық, кілем бізді қай жерге апарады, сол көшемен танысамыз. Көзімізді жұмып, ұшып бара жатқан сияқты елестетейік. -Қай жерге келдік, көзімізді ашайық. Слайдқа назар аударту. Бұл қандай ғимарат? Біздің балабақша ғой. -Біздің балабақша қай көшеде орналасқан? -Қанаш Қамзин көшесінде орналасқан. Балалар, көшеге жай адамның есімі берілмейді. 1-слайд. Қанаш Қамзинмен таныстыру. Қанаш Қамзин 1919 жылы 29 қарашада Павлодар облысының Ақсу ауданы, Жолқұдық ауылында туған. Мектепті жақсы оқып, ұқыпты бала болыпты. Балалар, Қанаш Қамзин де сендер сияқты кішкентай бала болған. Соғыс кезінде соғысқа қатысып, Молдова деген елде қайтыс болады. Қанаш Қамзинге Кеңес Одағының батыры атағы беріледі. Демек ол кісі батыр болған екен. Сондықтан біздің Ақсу қаласындағы көше Қанаш Қамзиннің атымен аталады. Балалар, менің сендермен бір ойын ойнағым келіп тұр. 2-слайд. Д/о: «Ойлан, тап» (жұмбақтар жасыру) мнемокесте арқылы. 1. Жоқ өзінде бас та, құлақ та, ауыз да, Бақырайған үш көзі бар бірақ та (бағдаршам). 2. Көліктің қаншасын жанымнан өткердім, Жақыннан басталып,	-Өздері тұратын көшені айтады. Кілем үстіне жайғасады. Слайдқа зейін қояды. Суретте өздерінің балабақшасы бейнеленгенін айтады. Қанаш Қамзин туралы мәліметпен танысады. Тәрбиешіні тыңдайды. Мнемокесте арқылы жұмбақ шешеді. Сұраққа жауап беруге тырысады.
--	---	---